

DEMÀ
Josep Ramoneda

Salvador Cardús

L'horari és el missatge

Des d'ahir fins diumenge celebrem la primera Setmana dels Horaris per divulgar el projecte de reforma horària (www.reformahoraria.cat) que s'ha posat en marxa a Catalunya. La tesi que justifica tot el projecte és que determinats canvis socials de fons a favor del benestar, la prosperitat, la salut i l'educació i en contra de la desigualtat depenen d'una millor organització horària que l'actual, ostensiblement millorable. És a dir, que més enllà dels grans debats ideològics, hi ha canvis que sobretot depenen d'una més bona organització social, començant pels horaris.

ÉS IMPORTANT INSISTIR en aquest principi perquè la política sol convertir les grans qüestions socials en inacabables debats ideològics. És la manera que té d'apropriar-se de les causes que considera justes i de convertir-se'n en valedora i garant davant del ciutadà. Tanmateix, el fet de portar la defensa de les causes socials al terreny de les idees i els principis les sol allunyar de la realitat pràctica i, per tant, del debat racional, fonamentat en les xifres, l'experiència i l'anàlisi científica. De manera que, paradoxalment, és la defensa de grans principis el que sovint acaba impeding que s'aconsegueixi allò que prometien. En el terreny de l'ensenyament, això és moneda comuna. Hi ha principis igualitaris que, defensats dogmàticament, provoquen el contrari del que pretenen. Tant com la defensa de certs principis meritocràtics, portada a l'extrem, no aconsegueix l'excel·lència buscada sinó que confon, injustament, el mèrit amb l'avantatge social de partida.

LLAVORS, ¿COM ES DEFENSA una causa justa si no és amb una ideologia que la propagui? Com he dit, la meua opinió és que l'accent s'ha de posar en les formes d'organització social pràctica que la fan possible o n'afavoreixen el progrés. Al capdavant, allò que és realment decisiu no és què pensem sinó què fem. I des d'una perspectiva sociològica, el que fem determina el que pensem –per justificar-ho o fins per emmascarar-ho– més que no pas el que pensem condiciona què fem. És allò tan celebrat de Marx: “No és la consciència de l'home el que determina el seu ésser sinó, al contrari, l'ésser social allò que determina la seva consciència”. Per això, qualsevol estratègia de canvi, més que voler despertar la consciència dels individus, allò que ha de buscar és la transformació de les condicions materials que ho facin possible.

I ÉS AQUÍ ON ENTRA EN JOC la intenció veritablement revolucionària de fer possible una reforma horària. Es tracta de millorar les condicions

RUTH MARIGOT

.....
El principal
enemic
del rendiment
educatiu són els
horaris kafkians
de les nostres
criatures

de vida i maximitzar el temps de lliure disposició. Posem el cas del rendiment educatiu. ¿L'obstacle principal són els canvis de lleis, els sistemes pedagògics o els capricis del ministre Wert? No: el primer i principal enemic són els horaris kafkians de les nostres criatures, l'escassa vida familiar que fan i les poques hores de son que tenen (per exemple, sabem que dues hores menys de son al dia redueixen el 50 per cent del rendiment en matemàtiques). O parlem de les desigualtats de gènere en l'àmbit domèstic. ¿El problema és de masclisme ideològic? No ben bé: sobretot és d'un masclisme pràctic que es manifesta en una distribució desigual de les rutinàries feines de cura de la llar. I també sabem que els mals horaris de treball expliquen la baixa productivitat d'un país com el nostre, on, en canvi, es treballa 300 hores més de mitjana anual que a Alemanya o Àustria.

LA CONCLUSIÓ ÉS CLARA: menys ideologia en els debats i més anàlisi científica i pragmatisme per aconseguir el que busquem. I qui vulgui fer una crítica política d'un model social, que n'estudiï –i denunciï– els horaris sobre els quals s'estructura. Sí: és en l'horari que hi ha el missatge.